

מראי מקומות- עבודה זרה מ"ו

- א. **לכנות לה שם-ע' ב ט"ז** (יו"ד קמ"ו, י"ב) שהביא מש"כ ה **פרישה** בשם **המהרש"ל**, דדין זה דצריך לכנות לה שם הוא רק בא"י, ותמה עליו, דמהו השייכות, וכו' דנראה דהי' שם טעות סופר, ושייך הא דאמר דבא"י הוא על הרישא דצריך לשרש אחריה, דזו דוקא בא"י, דצריך להיות מנוקה ומטוהרת. אולם **בנקודות הכסף** שם כ' ליישב דעת **המהרש"ל** בזה, דכיון דהא דדרשי' דצריך לכנות לה שם הוא מהא דכתי' ואבדתם את שמם, וגם הא דצריך לשרש אחריה נלמד מקרא זה, א"כ כמו דהא דצריך לשרש אחריה הוא רק בא"י, א"כ ה"ה הא דצריך לכנות לה שם.
- ב. **ת"ל שקץ תשקצנו-וק'**, א"כ למה צריך ואבדתם את שמם, תיפוק לן משקץ תשקצנו דצריך לכנות שמם לגנאי. וכו' **בהגהות ראמ"ה** דבלא ואבדתם את שמם לא היינו דורשים הא דשקץ תשקצנו לענין כינוי שמם, ורק אחר שדורשים כן, אמרי' דשקץ תשקצנו אומר לעשותן לגנאי. וכו' לפי זה דלפי ר' יוסי בר יהודה ור"א דדרשי' ואבדתם את שמם לדרשה אחרת, אין להם כלל הא דצריך לכנות שם לע"ז.
- ג. **איתמר אבני הרי שנדלדלו, וכו'-פ רש"י**, נעקרו מאליהן והשתחוה עכו"ם להם. כ' **הבנין שלמה** לדיוק מדברי רש"י דזהו רק אם נעקר מאליה, אבל אם עכו"ם עקרו, אז לכ"ע אסור, וכו' שכן משמע מלשון הגמ' גופא, דדוקא מעצמן. וביאר דהטעם הוא משום דהיו תפיסת ידי אדם. וכו' דאע"ג דלפי הסוגיא דכאן בנטעו גרין אפי' תוספות מותרין, משום דבעינן דוקא תפיסת ידי אדם לשם ע"ז, וכאן הדלדול לא היו לשם ע"ז, היינו דוקא במחובר ממש, אבל כאן שהוא תלוש, ובעינן למיגרר במה הצד מבהמה ומהר לומר דאינו נאסר, בזה ודאי איכא למיפרך מה להצד השוה דיש בו תפיסת ידי אדם, הגם דאינו תפיסת ידי אדם לשם ע"ז.
- ד. **שכן לא נשתנו מברייתן-כ' ה ריטב"א** דמבואר כאן דלא חשיב גידול הבהמה שינוי לענין זה. ואע"ג דלגבי גזל חשיב זה שינוי לענין גזל אליבא דר' אליעזר, שאני התם דאיתר קרא להכי, דאשר גזל היינו כעין שגזל יחזיר.
- ה. **אלא אתיא מבהמה בעלת מום ומהר-הק' ה עבודת עבודה**, הא גופי' דבעלת מום מותרת מנ"ל דמותרת, דלמא באמת אסורה, דהא עיקר מה דידעי' דבהמה מותרת להדיט, הוא ממה שכתבה התורה דלגבוה אסור, מכלל דלהדיט שרי, וכיון דבגבוה מיירי דוקא בשלימה, א"כ י"ל דדוקא שלימה מותרת להדיט מהאי טעמא גופא, כיון דאין בה תפיסת ידי אדם, אבל בעלת מום, שנשתנה באמת, אסורה להדיט, והניח בצע"ג.
- ו. **בעי רמי בר חמא, המשתחוה להר, אבניו מהו למזבח, יש נעבד במחובר אצל גבוה, וכו'-ע' ברמב"ן** שפי' כמה פירושים בשאלת הגמ'. א) דהי' פשוט לרמי בר חמא דמכשירי קרבן כקרבן דמי, וכל שאלת הגמ' הוא אם יש נעבד במחובר או לא. מי אמרי' מידי דהוה אבעלי חיים דאסירי לגבוה בנעבד, אע"פ שאינם נאסרים בהדיט בחיים, או דלמא התם גז"כ הוא לענין בהמות, אבל לענין מחובר אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם, וא"כ אפי' לגבוה שרי (ומה דאי' בגמ' לקמן דתכלת דכהנים היינו בעיא דרמי בר חמא, היינו משום שינוי, ולא משום דמיבעיא לי' אם הכשר מזבח כמזבח או לא). ב) מה שפי' **רש"י**, דחדא מגו חדא מיבעיא לי', דהיינו את"ל יש נעבד במחובר, למזבח מאי, מכשירי קרבן כקרבן הם או לא. ג) הי' פשוט דרמי בר חמא דיש נעבד במחובר, דומיא דבעלי חיים שאין בהם תפיסת ידי אדם ואסורין, וכל שאלת הגמ' הוא רק לענין מזבח. אלא דכ' דלשון הגמ' לא משמע כביאור זה בשאלת הגמ'.
- ז. **המשתחוה לקמת חטין, מהו למנחות-פ רש"י**, דשאלת הגמ' הוא דוקא דמשתחוה להחטין כשהי' מחוברין, ולכן שאלת הגמ' הוא אם יש שינוי לנעבד לענין גבוה או לא, אבל אין לגרוס כמו שיש גורסים דהשאלה הוא דמשתחוה לחטין תלושין והשאלה הוא לענין הקמח, דאם השתחוה לחטין תלושין, א"כ אסורין אף להדיט, וא"כ ודאי אין שום שינוי יכול לשנות דינם, וכמו בכל איסורי הנאה דאין ניתרים ע"י שינוי, כש"כ ע"ז. אולם ע' **בתוס' רי"ד** שכ' דנראה כגירסת אותן ספרים, והביאור הוא, דאין שאלה לענין הדיט, דודאי מותר, דכיון שנטחנו נתבטלו מדין ע"ז, דהוה להו ע"ז ששיברה גוי וביטלה מותרת, ולגבי גבוה מיבעיא לן אי מהני שינוי להתירן אי לא.
- ח. **יש שינוי בנעבד או אין שינוי בנעבד - הק' תוס'**, הא כל האיסור במחובר נלמד מאתנן, וא"כ לימא דיו לבוא מן הדין להיות כנדון, דבאתנן פשיטא שיש שינוי, כדאי' במרורה. ותי' דמדאורייתא ודאי יש שינוי בנעבד כמו דאי' באתנן, והשאלה הוא מדרבנן, דאולי אסורים בע"ז אע"פ שנשתנה. וע' **ברמב"ן** שהביא תי' מה **ראב"ד**, דשאלת הגמ' הוא, האם אמרי' דכיון דלמדין נעבד במחובר במה מצינו מאתנן, א"כ י"ל דגמרי' מינה ומינה, מה אתנן יש בה דין שינוי, אף באיסור נעבד לגבוה במחובר יש דין שינוי, או דלמא דון מינה ואוקי באתרה, ואמרי' דאיסור נעבד בגבוה במחובר דומה לאיסור נעבד בהדיט בתלוש, ומה התם אין דין שינוי, אף כאן י"ל דאין דין שינוי, וכו' הרמב"ן דלא נהירא. והרמב"ן עצמו ביאר כוונת הגמ' דאין כאן ק"ו ממש מאתנן לאסור נעבד בגבוה, אלא הכי קאמרי', ומה אתנן הקל, שאינו אסור להדיט, עשה בו גבוה מחובר כתלוש, נעבד החמור אינו דין שעושה בו לגבוה מחובר כתלוש, ולכן בזה ליכא למימר דיו.